

El futur fa 50 anys

Brasília ens fa reflexionar sobre els condicionants de la planificació urbana

13/05/2010

ALBERT PUNSOLA

(/AUTOR/ALBERT-
PUNSOLA-44)

Periodista

Malgrat el terror de la Guerra Freda i la imatge trista de *Mad Men*, el període entre finals dels anys 50 a principis dels 60 desperta la nostàlgia d'una època radiant i dinàmica. Sentiments personals a banda, d'optimisme n'hi havia fins i tot entre els polítics. Kennedy prometia la Lluna als americans i Juscelino Kubitschek una nova

capital als brasilers. Els dos presidents van complir les promeses respectives, el primer en 10 anys -per bé que la mort prematura li va impedir gaudir del moment- i el segon en tan sols 4. Després de 41 mesos d'obres, naixia Brasília el 1960.

Lúcio Costa, urbanista i deixeble de Le Corbusier, i Oscar Niemeyer, arquitecte, van portar els principis del racionalisme a la selva. Tots dos van tenir l'enorme privilegi de dissenyar una ciutat partint de zero i ho van fer amb unes línies molt clares: zonificació de la ciutat en funció de les activitats i potenciació del trànsit rodat amb unes vies de circulació amplíssimes. Una esplanada central, que recorda vagament la capital dels EUA, i uns edificis oficials que combinaven la sobrietat de l'estil internacional amb tocs d'arquitectura local, completaven un conjunt concebut perquè des de l'aire es reconegués la forma d'un avió.

Llegeixo a l'edició de 1986 de la prestigiosa *Thames and Hudson Encyclopedia of 20th Century Architecture* que Brasília va ser planificada amb una "profunda consciència humana". L'any 2010, però, han sorgit opinions força diferents i algunes d'elles apunten cap a la idea de fracàs total. Les més matisades assenyalen que les idees eren bones en teoria si bé era molt difícil que arribessin a funcionar. Destaca, com a tema estrella de les crítiques, el paper preeminent que es va atorgar al cotxe i especialment el fet que no es pensés en cap tipus de restricció pel vehicle privat.

Degut a la consulta sobre la Diagonal, m'havia començat a preguntar si té realment sentit que la ciutadania hi digui la seva sobre una transformació tan important. Em demanava si no són només els experts, amb el seu bagatge tècnic, els qui han de determinar el camí que cal seguir. Però quan ja tenia la resposta definitiva l'aniversari de Brasília m'ha fet repensar tot el raonament. Per cert, la resposta era sí. Segueixo creient que els professionals de la planificació poden resoldre problemes concrets de manera correcta, però no es pot descartar que, globalment, cometin errors. Aquest aspecte està òbviament relacionat amb el marc conceptual definit pel clima intel·lectual de l'època. Des d'aquest punt de vista totes les contribucions tenen valor precisament perquè són fruit d'un pensament que pot escapar del discurs hegemònic.

Un dels errors de Costa i Niemeyer va ser creure que l'espontaneïtat de les pautes de conducta humana podria ser encabida en la matriu de Brasília. La gent no utilitza els passos subterranis per travessar els carrers i, segons han escrit diversos observadors aquests dies, falten llocs de trobada pels residents mentre que els visitants es troben sovint desorientats per la monotonia visual del paisatge. Al principi Brasília tenia menys habitants que Terrassa, ara hi viuen 2 milions i mig d'habitants, 1 milió més a l'àrea metropolitana. El creixement de la ciutat en suburbis que ja no tenen res de particular respecte als que hi ha a qualsevol indret ha estat un altre fenomen que els pares de Brasília no van preveure. Fàcil de dir 50 anys després.

Tot el pensament occidental està travessat per l'utopia, de Plató als falansteris passant per Thomas More. El Moviment Modern en arquitectura no va ser aliè a aquest factor i ara, en el nou context, emergeixen projectes com el de Masdar, la primera ciutat sostenible del món creada del no res en el desert d'Abu Dhabi. Hi ha una constant en aquesta línia que és creure que podrem encaixar tota la realitat en els nostres desitjos. No hi ha dubte que aquí s'amaga una voluntat de domini que avui en dia, probablement pels excessos que ha comportat, tendeix a ser menystinguda. Tanmateix la inhibició no sembla una alternativa raonable. Si Brasília no existís no ens hauria ensenyat res. Ara tenim una base empírica per saber que algunes solucions no ens convenen.

És lògic que una ciutat creada *ex novo* generi un potencial d'error enorme pel que fa a la planificació. Si no hi ha elements previs de referència, la incertesa augmenta. En una ciutat estructurada, una gran operació de canvi compta amb límits que venen donats per les dimensions físiques i funcionals de tot allò que ja existeix. És una cal·ligrafia amb pautes. Per aquesta raó trobo decebedors alguns posicionaments que podem escoltar aquests dies a Barcelona respecte a la reforma de la Diagonal i que revelen una por desmesurada a equivocar-se. Ho sento, però prefereixo mil vegades Costa i Niemeyer, fills del seu temps en errors i encerts que conflueixen en l'entusiasme per millorar el món. Tinc nostàlgia del futur.

Periodista **Etiquetes:** [Barcelona ciutat](/etiquetes/barcelona-ciutat) (/etiquetes/barcelona-ciutat)
[Mobilitat](/etiquetes/mobilitat) (/etiquetes/mobilitat)

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/opinio/el-futur-fa-50-anys>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/opinio/el-futur-fa-50-anys>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors](/newsletter/sostenible) (/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

(<http://www.diba.cat>)

[Arxiu](/arxiu) (/arxiu)

[Continguts per categoria](/tagclouds/chunk/3) (/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)

[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

[https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888\)](https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888)

[http://www.twitter.com/xarxasost\)](http://www.twitter.com/xarxasost)

[http://youtube.com/xarxasost\)](http://youtube.com/xarxasost)

[\(rss.xml\)](#)